

MARKKINA OIKEUS	
MARKKINAOIKEUSSTOLEN	
SMO	
MYYMÄ	2, 5 2017
Di. nro	2017/1352

MARKKINA OIKEUDELLE

ASIA

Julkista hankintaa koskeva valitus

VALITTAJA

Evolta Oy (2795153-5, "Valittaja"), Tampere

PROSESSIOSOITE

Jani Muhonen
33100 Tampere
puh.
E-mail:

HANKINTAYKSIKKÖ

Turun kaupunki ("Hankintayksikkö")
PL 355,
20101 TURKU

HANKINTAPÄÄTÖS, JOTA VALITUS KOSKEE

Turun kaupungin hankintapäätös 68 § Trimble Locus pääversion päivityksen hankinnasta Trimble Solutions Oy:ltä ("Hankintapäätös").

HANKINNAN TUNNISTE- JA VIITENUMERO

3972-2017

VAATIMUKSET

Valittaja vaatii kohteliaimmin, että markkinaoikeus:

1. kumoaa Hankintayksikön Hankintapäätöksen; ja
2. kieltää Hankintayksikköä noudattamasta virheellistä menettelyä; ja
3. velvoittaa Hankintayksikön korjaamaan virheellisen menettelynsä kilpailuttamalla hankinnan; ja
4. velvoittaa Hankintayksikön korvaamaan Valittajan oikeudenkäyntikulut korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisine viivästyskorkoineen kuukauden kuluttua markkinaoikeuden ratkaisun antamisesta lukien.

Mikäli Hankintapäätös pannaan täytäntöön eivätkä reaalikeinot ole käytettävissä, Valittaja vaatii toissijaisesti, että markkinaoikeus:

5. velvoittaa Hankintayksikön suorittamaan Valittajalle hyvitysmaksua 26 000 euroa korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisine viivästyskorkoineen kuukauden kuluttua markkinaoikeuden ratkaisun antamisesta lukien.
6. määrää Hankintayksikölle muun, hankintalain 94 §:n mukaisen tehottomuusseuraamuksen ja seuraamusmaksun, mikäli edellytykset täyttyvät; sekä
7. velvoittaa Hankintayksikön korvaamaan Valittajan oikeudenkäyntikulut korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisine viivästyskorkoineen kuukauden kuluttua markkinaoikeuden ratkaisun antamisesta lukien.

Valittaja varaa oikeuden täydentää toissijaisia vaatimuksia.

Valitus toimitetaan Hankintayksikölle tiedoksi samalla, kun se toimitetaan markkinaoikeudelle.

VAATIMUSTEN PÄÄASIAALLISET PERUSTEET

1. Hankintayksikön tekemä suorahankinta Trimble Locus pääversion päivityksestä ei ole täyttänyt hankintalain 40 §:n 2 momentin 2 kohdan tai 41 §:n suorahankinnan edellytyksiä.
2. Hankintayksikkö ei ole käyttänyt hankinnassaan hyväksi olemassa olevia kilpailuolosuhteita ja kohdellut osapuolia tasapuolisesti ja syrjimättä.

1 HANKINTAMENETTELY

Turun kaupunki on tehnyt suorahankinnan Trimble Locus pääversion päivityksestä. Hankintapäätöksestä ilmenee, että hankinnan ennakoitu arvo muodostuu vuoden 2017 kustannuksista (130 000 euroa) sekä vuoden 2018 alustavista kustannuksista (130 000 euroa). Hankinnan ennakoitu arvo ylittää siten EU-kynnysarvon. Hankinnasta ei ole julkaissut suorahankintaa koskevaa ilmoitusta.

Valittaja on asiassa asianosainen, sillä se on alalla toimiva yritys, jolla on oikeudellinen intressi saada muutos virheelliseen hankintamenettelyyn. Asianmukaisesti kilpailutetussa hankinnassa Valittajalla olisi ollut mahdollisuus saada oma tarjouksensa hyväksytyksi.

2 PERUSTELUT

Hankintayksikön tekemään hankintaan rakennetun ympäristön tietojen käsittely- ja hallintajärjestelmästä sovelletaan julkisista hankinnoista annettua lakia (hankintalaki). Hankinnan ennakoitu arvo on ilman arvonlisäveroa 260 000 euroa.

Hankintalain 1 §:n 1 momentin mukaan valtion ja kuntien viranomaisten sekä muiden hankintayksiköiden on kilpailutettava hankintansa siten kuin hankintalaissa säädetään.

Hankintalain 2 §:n 2 momentin mukaan hankintayksikön tulee pykiä järjestämään hankintatoimintansa siten, että hankintoja voidaan toteuttaa mahdollisimman taloudellisesti, laadukkaasti ja suunnitelmallisesti olemassa olevat kilpailuolosuhteet hyväksi käyttäen ja ympäristö- ja sosiaaliset näkökohdat huomioon ottaen.

Hankintalain 3 §:n 1 momentin mukaan hankintayksikön on kohdeltava hankintamenettelyn osallistujia ja muita toimittajia tasapuolisesti ja syrjimättä sekä toimittava avoimesti ja suhteellisuuden vaatimukset huomioon ottaen.

Hankintalaissa on lisäksi säädetty suorahankinnan edellytyksistä. Hankintalain 40 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaan hankintayksikkö voi tehdä suorahankinnan teknisestä tai yksinoikeuden suojaamiseen liittyvästä syystä vain tietty toimittaja voi toteuttaa hankinnan; lisäedellytyksenä on, että järkeviä vaihtoehtoisia tai korvaavia ratkaisuja ei ole eikä kilpailun puuttuminen johdu hankinnan ehtojen keinotekoisesta kaventamisesta.

Hankintalain 41 §:n mukaan hankintayksikkö voi tehdä suorahankinnan lisätilauksissa tilanteessa, jossa tarkoituksena on aikaisemman toimituksen tai laitteiston osittainen korvaaminen tai laajentaminen. Edellytyksenä suorahankinnalle on, että toimittajan vaihtaminen johtaisi teknisiltä ominaisuuksiltaan erilaisen tavaran hankkimiseen, mikä aiheuttaisi yhteensopimattomuutta tai suhteettoman suuria teknisiä vaikeuksia käytössä ja kunnossapidossa. Edelleen lisätilauksen tekemisen edellytyksenä on, että alkuperäistä hankintaa koskevassa hankintailmoituksessa on mainittu mahdollisesta myöhemmästä suorahankinnasta ja että lisäpalvelun tai uuden rakennusurakan ennakoitu arvo on otettu huomioon laskettaessa alkuperäisen sopimuksen kokonaisarvoa. Suorahankinta voidaan tehdä enintään kolmen vuoden kuluessa alkuperäisen sopimuksen tekemisestä.

Hankintalain esitöiden (HE 108/2017 vp s. 133–134) mukaan laissa esitetyt suorahankinnan edellytykset ovat tyhjentyviä. Koska suorahankinta on poikkeus yleiseen kilpailuttamisvelvoitteeseen, sen käyttöedellytyksiä on tulkittava suppeasti. Hankintayksikön pitää pysytä osoittamaan, että muun toimittajan on teknisesti lähes mahdotonta saavuttaa vaadittu

suoritustaso tai että on tarpeen käyttää erityistä tietotaitoa, välineitä tai keinoja, joita ainoastaan yhdellä toimittajalla on käytettävissään.

Valittajan näkemyksen mukaan Hankintayksikön tekemälle suorahankinnalle ei ole ollut hankintalain mukaisia suorahankinnan edellytyksiä. Hankintayksikkö ei myöskään ole perustellut hankintaansa lainkaan hankintalain 40 §:n tai 41 §:n mukaisilla suorahankintaperusteilla. Markkinoilla on muitakin toimijoita, jotka ovat erikoistuneet kuntien rakennetun ympäristön tietojen käsittely- ja hallintajärjestelmien toimittamiseen ja kehittämiseen. Esimerkiksi Valittaja olisi pystynyt toimittamaan hankintayksikölle sen tarpeita vastaavan rakennetun ympäristön tietojen käsittely- ja hallinnointijärjestelmän. Hankintayksikkö on hankintalain vastaisesti laiminlyönyt hankintalain mukaisen kilpailuttamisveloitteensa.

Hankinnan kohteeksi on ilmoitettu sovelluksen arkkitehtuurin päivitys. Kuten hankintapäätöksestäkin näkee, on kyseessä verrattain laaja ja taloudellisesti merkittävä kehitystyön kokonaisuus. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että Turun tarkoituksena on uudistaa merkittävässä määrin vanhaa Locus-järjestelmää Trimble Solutions Oy:ltä ostettuna asiantuntijatyönä siten, että lopputuloksena on lähes kokonaan uusi järjestelmä. Valittajan näkemyksen mukaan uudistettavan järjestelmän tavoitelluissa toiminnallisuuksissa ei ole mitään sellaista, jonka vain Trimble Solutions Oy pystyisi toteuttamaan. Esimerkiksi valittaja on toteuttanut tai toteuttamassa vastaavia rakennetun ympäristön tietojen käsittelyjärjestelmiä.

Hankintayksikkö ei ole tuonut hankintapäätöksessään esille, että kyse olisi jo alkuperäisessä hankintasopimuksessa sovitusta optiosta. Hankintapäätöksestä ei myöskään käy ilmi, että alkuperäinen hankintasopimus olisi enintään kolme vuotta vanha.

Hankintayksikön ei voida katsoa suunnitelleen hankintaansa huolellisesti. Ainakaan Valittajan tietoon ei ole tullut, että hankintayksikkö olisi tehnyt hankinnan kohteesta avointa markkinakartoitusta, jolla se olisi kartoittanut vaihtoehtoisia ratkaisuja rakennetun ympäristön käsittelyn ja hallinnan järjestämiseen. Valittajan ymmärryksen mukaan keskusteluja on käyty ainoastaan nykyisen järjestelmätoimittaja Trimble Solutions Oy:n kanssa. Tekemällään suorahankinnalla Hankintayksikön voidaan katsoa ajautuvan tilanteeseen, jossa se ilman pakottavaa syytä tekee sopimukset, joilla se takaa Trimble Solutions Oy:lle yksinoikeuden useisiin rakennetun ympäristön tietojen käsittelyjärjestelmän osioihin. Myös markkinaoikeuden ratkaisussa MAO 471/15 on painotettu, että hankintayksikön tulee pystyä osoittamaan, että vastaavanlaista lopputulosta ei voitaisi saavuttaa jollain muulla järjestelmällä. Tässä valituksen kohteena olevassa tapauksessa hankintayksikkö ei edellä esitetyn mukaisesti ole edes pyrkinyt kartoittamaan vaihtoehtoisia ratkaisuja. Lisäksi markkinaoikeuden ratkaisussa on tuotu esille, että kilpailuttaessaan hankintaa hankintayksikön tulee kilpailuttaa tiettyä lopputulosta tai muutoin objektiivisesti ja syrjimättömästi määrittelemäänsä hankinnan kohdetta. Hankintayksikön tavoitteleman hankinnan kuvaaminen ei voi lähtökohtaisesti tarkoittaa sitä, että hankintayksikkö määritteli hankinnan kohteen vain jonkin toimittajan järjestelmän avulla.

Valittaja haluaa tuoda esille myös, että toimialalle on saatu avoimet rajapinnat kuntien perusrekistereihin tietohallintolain (634/2011) yhteentoimivuuden mukaisesti. Tämä vaikuttaa hankintayksikön lisäksi myös koko Suomen kuntien mahdollisuuteen kilpailuttaa rakennetun ympäristön ratkaisuja ja irrottautua ns. toimittajaloukusta. Uudenlaisessa tilanteessa hankintaan tulee perehtyä kunnolla, jotta hankinnassa meneteltäisiin hankintasäännösten mukaisesti ja saavutettaisiin paras mahdollinen lopputulos kaikkien osapuolten kannalta.

Edellä mainituilla perusteilla on katsottavissa, että Hankintayksikkö on menetellyt hankinnassaan julkisia hankintoja koskevien oikeusohjeiden vastaisesti.

Tampereella 2.5.2017

Evolta Oy

A handwritten signature in black ink, consisting of several loops and a long horizontal stroke extending to the right.

Jani Muhonen
toimitusjohtaja

LIITTEET

Hankintapäätös 68 § Trimble Locus pääversion päivityksen hankinta Trimble Solutions Oy:ltä

3972-2017 (065)

Trimble Locus pääversion päivityksen hankinta Trimble Solutions Oy:ltä

Kaupungeingeodeetti Ilkka Saarimäki 30.3.2017:

Turun kaupungilla on laajasti käytössä Trimble Locus -paikkatietojärjestelmä. Järjestelmällä hallitaan Turun kaupungin rakennetun ympäristön tietoja. Järjestelmä tarjoaa työkalut paikkatiedon hallintaan sekä karttojen ja kaupunkimallien tuottamiseen.

Järjestelmä tukee kunnan perusrekisterien tietojen ylläpitoa ja katselua:

- Osoite- ja nimistörekisteri
- Kiinteistörekisteri
- Kaavarekisteri
- Rakennus- ja huoneistorekisteri

Järjestelmä koostuu seuraavista modulaarisista sovelluksista ja toiminnallisuuksista:

- Kaavoitus
- Kiinteistönmuodostus
- Kiinteistöomaisuuden hallinta
- Rakennusvalvonta
- Ympäristövalvonta
- Katu- ja viheralueiden hallinta

Kehitystyön tarkoitus on päivittää sovelluksen arkkitehtuuri ja siirtää osan sovelluksen toiminnoista käytettäväksi selaimella.

Kehityksestä saavutetaan mm. seuraavia hyötyjä:

- Selainkäyttö ei edellytä asennuksia työasemille
- Järjestelmä on käytettävissä ajasta ja paikasta riippumatta
- Järjestelmäkokonaisuus päivittyy tulevaisuuden tarpeisiin
- Helppokäyttöisyys paranee
- Kuntayhteistyö ja muu yhteistyö eri toimijoiden välillä helpottuu web-tekniikan ansiosta

Työn laajuuden takia kehitystyön kokonaisuus on jaettu vuosille 2017-2018. Tänä vuonna päivitetään perusarkkitehtuuri ja siirretään osa sovelluksista web-ympäristöön. Loput sovellukset siirretään uuteen arkkitehtuuriin vuonna 2018.

Kehitystyön kustannus vuodelle 2017 on 130.000 euroa (alv 0%) sisältäen tarjouksen mukaisesti arvioidut kaikki kulut. Vuoden 2018 hankinnan alustava arvo on myös 130.000 euroa.

Hankinta tehdään suorahankintana teknisin perustein, koska markkinakartoituksen mukaan Turun tarpeisiin vastaavaa vaihtoehtoista tietojärjestelmäkokonaisuutta ei ole tarjolla.

Arvioitu toimitusaika hyväksymistestausta varten on 15.11.2017.

Kehitystyön investointitilausnumero on 102809, Trimble cLocus, web-pohjainen tiedonhallintaratkaisu.

Työ eräännyy maksettavaksi seuraavasti:

- 30 % sopimuksen allekirjoittamisesta
- 30 % 15.8.2017
- 40 % projektin hyväksymisestä.

Esitän, että Turun kaupungin Kiinteistöliikelaitos hankkii Trimble Locus Kehitysprojektin 2017 kehitystyön 130.000 euron hinnalla (0 % alv).

Vt. IT-palvelujohtaja Joni Ilmanen on lausunnossaan 29.03.2017 (3813-2017) todennut, että hankinta tukee kokonaisarkkitehtuurin kehittymistä ilman lisärasitteita tietojärjestelmien tietoturvaan tai ylläpitoon. Hankinta kohdistuu yhteen pääalustoista. Samaan aikaan ei ole tiedossa muuta kehitystä tälle osaluueelle johon tämä tai joka tulisi tähän yhdistää.

Toimialajohtaja Jouko Turto:

Päätös

Päätin, että Kiinteistöliikelaitos hankkii Trimble Solutions Oy:ltä tarjouksessa PAD2017/015 mainitun Trimble Locus Kehitysprojektin 2017 kehitystyön 130.000,00 euron hinnalla ja muuten tarjouksessa ilmoitetuin ehdoin.

Kustannukset kohdistetaan investointitilausnumerolle 102809, Trimble cLocus, web-pohjainen tiedonhallintaratkaisu.

Hankintayksikköä sitova sopimus ei synny tällä päätöksellä, vaan vasta erikseen tehtävällä kirjallisen sopimuksen allekirjoittamisella. Päätös voi muuttua hankintoaikaisun tai ylemmän viranomaisen otto-oikeuden perusteella.

Mahdolliset tiedustelut päätöksen sisällöstä osoitetaan Ilkka Saarimäelle, (02) 2624 535, ilkka.saarimaki@turku.fi

Jouko Turto
toimialajohtaja

Oikaisuvaatimusohjeet liitteenä

Jakelu

ao Trimble Solutions Oy
tied Kiinteistöliikelaitoksen johtokunta